DOMSTOLENS DOM (Femte Afdeling)
21. april 1988 *

I sag 338/85,

angående en anmodning, som Pretore di Lucca i medfør af EØF-Traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag

Fratelli Pardini SpA

mod

1) Ministeriet for Udenrigshandel,

2) Banca toscana (Lucca afdeling),

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen og gyldigheden af en række fællesskabsretlige bestemmelser om forudfastsættelse af monetære udligningsbeløb,

har

DOMSTOLEN (Femte Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden G. Bosco, dommerne U. Everling, Y. Galmot, R. Joliet og F. Schockweiler,

generaladvokat: M. Darmon
justitssekretær: fuldmægtig B. Pastor

efter at der er afgivet indlæg af:

— Fratelli Pardini SpA ved advokaterne Giovanni Maria Ubertazzi og Fausto Capelli, Milano,

* Processprog: Italiensk.

— den italienske regering ved avvocato dello Stato Ivo M. Braguglia,

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved juridisk konsulent Giuliano Marenco og J. Heine som sagkyndig,

på grundlag af retsmøderapporten og efter mundtlig forhandling den 7. oktober 1987,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 18. november 1987,

afsagt følgende

Dom

1 Ved kendelse af 29. oktober 1985, indgået til Domstolen den 14. november s.å., har Pretore di Lucca i medfør af EØF-Traktatens artikel 177 forelagt fire præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen og gyldigheden af en række fællesskabsretlige bestemmelser om vekselkurser inden for landbrugsområdet og om forudfastsættelse af monetære udligningsbeløb.

2 Spørgsmålene er blevet rejst under en sag om foreløbige forholdsregler anlagt af selskabet Fratelli Pardini SpA (herefter benævnt »Pardini«) mod det italienske Ministerium for Udenrigshandel og Banca Toscana. Sagsøgeren har herunder nedlagt påstand om, at Banca Toscana tilpligtes ikke at betale et beløb på 98 280 000 LIT, som ministeriet har krævet i form af inddragelse af en sikkerhedsstillelse, som sagsøgeren har tilvejebragt med henblik på indførsel af 21 000 tons blød hvede fra tredjelande.

3 Det fremgår af sagen, at Pardini den 17. maj 1983 kl. 12.39 ansøgte Ministeriet for Udenrigshandel om importlicens for det nævnte parti blød hvede fra tredjelande med forudfastsættelse af både importafgift og monetære udligningsbeløb pr. datoen for ansøgningen. Sagsøgeren stillede samtidig en sikkerhed på 98 280 000 LIT

i form af en bankgaranti i Banca Toscana, Lucca afdeling. Det på det tidspunkt gældende monetære udligningsbeløb androg 6 403 LIT pr. ton hvede.

4 Ved skrivelse af 20. juni 1983 ansøgte Pardini om annullation af importlicensen og frigivelse af sikkerheden, idet selskabet anførte, at der med virkning fra den 23. maj 1983 var fastsat en ny repræsentativ kurs for den italienske lire, som indebar, at de monetære udligningsbeløb for Italien blev ophævet, hvilket ville have medført en justering af de forudfastsættelser af monetære udligningsbeløb, der var foretaget i perioden 17.-23. maj 1983.

5 Ved skrivelse af 22. oktober 1983 afviste Ministeriet for Udenrigshandel sagsøgerens ansøgning med den begrundelse, at gældende fællesskabsretlige bestemmelser var til hinder for den ansøgte annullation. I medfør af artikel 700 i lov om civil retspleje indgav Pardini herefter en begæring om foreløbige forholdsregler ved Pretore di Lucca, som ved kendelse af 29. oktober 1985 udsatte sagen og forelagde Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Skal artikel 7, stk. 1, i forordning nr. 1160/82 fortolkes således, at justeringen af forudfastsatte monetære udligningsbeløb kun kan gælde forudfastsættelser, der er foretaget, efter at den nye repræsentative kurs for de nationale valutaer i forhold til ecu er offentliggjort i EF-Tidende?

2) Såfremt spørgsmål 1 besvares benægtende: Kan den i artikel 7, stk. 1, i forordning nr. 1160/82 fastsatte justering af monetære udligningsbeløb gælde beløb, der er forudfastsat inden offentliggørelsen af den nye repræsentative kurs for de nationale valutaer i EF-Tidende, og er den dato, der i så fald skal lægges til grund,

a) den dato, hvor der i Rådet mellem alle medlemsstaterne konstateredes politisk enighed om ændring af den repræsentative kurs (i den foreliggende sag den 20. maj 1983), eller

b) den dato, hvor EF's Ministerråd gennem en pressemeddelelse tilkendegav, at det ville justere den nye repræsentative kurs, men samtidig indrømmede, at en medlemsstat formelt havde taget forbehold, som dog var ophævet efter offentliggørelsen af pressemeddelelsen?

3) Skal artikel 4, stk. 1, sidste afsnit, i Rådets forordning nr. 1134/68, sammenholdt med bestemmelserne i forordningerne nr. 878/77 (EFT L 106) og nr. 1054/79 (EFT L 134) med senere ændringer, fortolkes således, at den erhvervsdrivende altid og i alle tilfælde kan få forudfastsættelsen af importafgiften eller udligningsbeløbet samt den i den forbindelse udstedte (import)-licens eller et tilsvarende dokument annulleret, hvis han ansøger herom inden for de fastsatte frister, når der er foretaget en ændring af den repræsentative kurs såsom den, Rådet har fastsat ved forordning nr. 1223/83 (med henvisning til forordning nr. 878/77), en ændring svarende til ændringen af forholdet mellem den pågældende medlemsstats valutaparitet og regningsenhedens værdi, jfr. artikel 4 i ovennævnte forordning nr. 1134/68?

4) Såfremt spørgsmål 2, a), og spørgsmål 3 besvares bekræftende, ønskes det oplyst, om artikel 1, sidste led, i Kommissionens forordning nr. 1244/83 om ændring af artikel 2 i forordning nr. 1054/78 — hvorefter artikel 4, stk. 1, sidste afsnit, i forordning nr. 1134/68 kun kan anvendes på forudfastsættelser, der er foretaget inden den 17. maj 1983 — i det mindste er uanvendelig i forhold til ansøgninger om annullation af forudfastsættelsesattester udstedt i Italien med virkning fra den 17. maj til og med den 20. maj 1983, ud fra hensynet til beskyttelse af de berørte erhvervsdrivendes berettigede forventning?«

6 Vedrørende hovedsagens faktiske omstændigheder, de omtvistede fællesskabsretlige bestemmelser samt sagens forløb og de indlæg, der er indgivet til Domstolen, henvises til retsmøderapporten. Disse omstændigheder omtales derfor kun i det følgende, såfremt det på de enkelte punkter er nødvendigt for forståelsen af Domstolens argumentation.

Domstolens kompetence

7 Kommissionen har rejst tvivl om, hvorvidt Domstolen har kompetence til at besvare de præjudicielle spørgsmål, idet Domstolens afgørelse ikke kan tjene noget formål for den forelæggende retsinstans. Den har således forelagt spørgsmål for Domstolen som led i en sag om foreløbige forholdsregler og samtidig taget begæringen til følge; sagen vedrører alene dette spørgsmål. Den må følgelig betragtes som afsluttet, og Domstolens svar vil kun kunne lægges til grund ved behandlingen af sagens realitet, som endnu ikke er indledt, og som desuden må ske ved en anden ret end den, der har indgivet den præjudicielle anmodning.

8 Hertil bemærkes, at det fremgår af Domstolens faste praksis, at der ved Traktatens artikel 177 er skabt en ramme for et snævert samarbejde mellem de nationale retsinstanser og Domstolen, baseret på en kompetencefordeling mellem dem. Som led heri tilkommer det den nationale retsinstans, som alene har direkte kendskab til sagens omstændigheder, og som har ansvaret for den afgørelse, der skal træffes, at bedømme, om de retsspørgsmål, tvisten giver anledning til, er relevante, og om en præjudiciel afgørelse er nødvendig, for at retten kan afsige dom. Det tilkommer også den nationale retsinstans at vælge, på hvilket trin af retsforhandlingerne den vil forelægge et præjudicielt spørgsmål for Domstolen.

9 Selv om de nationale retsinstanser således har den videst mulige adgang til at forelægge præjudicielle spørgsmål for Domstolen, når de finder, at en verserende sag rejser spørgsmål af fællesskabsretlig karakter, er de dog kun tillagt en sådan adgang med henblik på at kunne afgøre verserende sager på grundlag af de momenter angående fortolkning af fællesskabsretten, der udvikles af Domstolen. Domstolen fastslog da også i dommen af 11. juni 1987 (Pretore di Salò, sag 14/86, Sml. s. 2545), at Domstolens kompetence til at besvare præjudicielle anmodninger er betinget af, at de er forelagt af en retsinstans, der har handlet efter sin almindelige funktion, som er uafhængigt og på grundlag af gældende ret at træffe afgørelse i sager, hvor retsinstansen efter loven er kompetent.

10 Den af sagsøgeren i hovedsagen forfægtede fortolkning — hvorefter begrebet ret i Traktatens artikel 177 omfatter alle de retsinstanser, mellem hvilke de forskellige funktioner, som fører til den endelige afgørelse vedrørende realiteten, er fordelt, uden hensyntagen til de forskellige retlige organer, som én og samme tvist successivt måtte blive indbragt for — kan således ikke lægges til grund. Det følger såvel af ovennævnte bestemmelses ordlyd som af dens opbygning, at kun en national retsinstans, der skønner, at en præjudiciel afgørelse »er nødvendig, før den afsiger *sin* dom«, har ret til at forelægge spørgsmål for Domstolen. En sådan ret tilkommer derfor alene retsinstanser, som er af den opfattelse, at en for dem verserende sag rejser spørgsmål af fællesskabsretlig karakter, som *de* skal afgøre.

11 De nationale retsinstanser kan således kun forelægge præjudicielle spørgsmål, såfremt der for dem verserer en sag, hvorunder de skal træffe en afgørelse, hvor den præjudicielle dom skal lægges til grund. Derimod er Domstolen ikke kompetent til at besvare en præjudiciel anmodning, såfremt retsforhandlingerne ved den forelæggende retsinstans allerede er afsluttet på det tidspunkt, hvor anmodningen indgives.

12 Uanset at der i den foreliggende sag blev truffet afgørelse om at forelægge præjudicielle spørgsmål, og begæringen om foreløbige forholdsregler samtidig blev taget til følge, indeholder forelæggelseskendelsen ingen holdepunkter for at antage, at den forelæggende retsinstans selv skulle kunne træffe en retsafgørelse på grundlag af den præjudicielle afgørelse. Det bemærkes endvidere, at Pretore ved forelæggelseskendelsen har taget en begæring fra sagsøgeren i hovedsagen til følge, og i den forbindelse udtrykkeligt anført, at en forelæggelse under sagen om foreløbige forholdsregler ville kunne fremskynde den sag, der senere skal behandles af den retsinstans, som skal afgøre realiteten, og som ikke er den samme som den, der behandler sagen om foreløbige forholdsregler.

13 For at få dette spørgsmål nærmere belyst har Domstolen anmodet sagsøgeren i hovedsagen og den italienske regering om yderligere oplysninger om, hvorledes en sag om foreløbige forholdsregler forløber, både i almindelighed og i den konkrete sag. Det er her oplyst, at denne sag er karakteriseret ved den særlige omstændighed, at Pretore har taget begæringen om den foreløbige forholdsregel til følge »ante causam« og »inaudita altera parte« og ikke samtidig fastsat et retsmøde, hvor parterne er tilsagt, således som det kræves efter gældende processuelle regler; i henhold til den italienske kassationsdomstols faste praksis verserer sagen i så fald fortsat for Pretore, som kan indkalde parterne med henblik på umiddelbart at stadfæste, ændre eller ophæve den foreløbige forholdsregel, så længe behandlingen af sagens realitet ikke er indledt.

14 Herefter, og da der ikke foreligger oplysninger i sagen, hvorefter det må antages, at retsforhandlingerne vedrørende sagens realitet er indledt, findes den sag om foreløbige forholdsregler, som led i hvilken der er forelagt præjudicielle spørgsmål for Domstolen, fortsat at verserе for den forelæggende retsinstans, som kan lægge den præjudicielle dom til grund for sin afgørelse om stadfæstelse, ændring eller ophævelse. Den pågældende retsinstans kunne således endnu i medfør af Traktatens artikel 177 forelægge præjudicielle spørgsmål for Domstolen, som har kompetence til at besvare dem.

Første og andet spørgsmål

15 Med det første og andet spørgsmål, som vil blive behandlet under ét, ønsker den nationale retsinstans i det væsentlige oplyst, om Kommissionen retsgyldigt i forordning nr. 1245/83 af 20. maj 1983 har fastsat, at de justeringer af forudfastsatte monetære udligningsbeløb, der i henhold til artikel 7, stk. 1, i Kommissionens forordning nr. 1160/82 af 14. maj 1982 skulle finde sted, såfremt de repræsentative kurser ændres, skal foretages for alle forudfastsættelser, hvor ansøgning er indgivet efter den 16. maj 1983, såfremt den pågældende forretning gennemføres efter den 22. maj 1983.

16 En fyldestgørende besvarelse kræver, at der først gives en redegørelse for de monetære forhold, der er baggrunden for hovedsagen, samt for de gældende fællesskabsretlige bestemmelser.

17 Under et møde den 16. og 17. maj 1983 nåede Rådet til enighed, idet den italienske delegation dog tog forbehold, med hensyn til en ændring af de repræsentative kurser for de grønne valutaer. Mødet blev afsluttet den 17. maj 1983 omkring kl. 5 om morgenen, og der udsendtes straks efter en pressemeddelelse.

18 Italien frafaldt forbeholdet den 20. maj s.å., og Rådet udstedte samme dag forordning nr. 1223/83 om de vekselkurser, der skal anvendes for landbruget; forordningen blev offentliggjort i Tidende den 21. maj 1983 (EFT L 132, s. 33). I henhold til forordningens artikel 2, stk. 1, sammenholdt med bilag VII, fastsattes der en ny repræsentativ kurs, bl. a. for den italienske lire, og det understregedes, at kursen gælder fra den 23. maj 1983.

19 Til gennemførelse af ovennævnte rådsforordning udstedte Kommissionen den 20. maj 1983 bl. a. forordning nr. 1245/83 om fastsættelse af monetære udligningsbeløb samt af visse koefficienter og kurser, der er nødvendige for anvendelse heraf (EFT L 135, s. 3). Ved forordningen tilpassede Kommissionen de monetære udligningsbeløb på grundlag af de indtrufne monetære ændringer; for Italiens vedkommende bestod tilpasningen i, at de monetære udligningsbeløb blev ophævet for alle sektorer. I artikel 4, sammenholdt med bilag IV a, i forordning nr. 1245/83, er det desuden fastsat, at der skal ske en justering af forudfastsatte monetære udligningsbeløb, idet det bestemmes, at de justeringer, der skal foretages, for Italiens vedkommende omfatter forudfastsættelser, for hvilke ansøgning er indgivet efter

den 16. maj 1983, dog under forudsætning af, at den pågældende forretning ikke er gennemført fuldt ud inden den 23. maj 1983, fra hvilken dato de nye repræsentative kurser er gældende.

20 Som det fremgår af selve ordlyden af artikel 4 i forordning nr. 1245/83, er bestemmelsen udstedt til gennemførelse af artikel 7, stk. 1, i Kommissionens forordning nr. 1160/82 af 14. maj 1982 om forudfastsættelse af monetære udligningsbeløb (EFT L 134, s. 22). I sidstnævnte bestemmelse hedder det, at »forudfastsatte monetære udligningsbeløb justeres, såfremt en ny repræsentativ kurs, om hvilken der var truffet beslutning før indgivelsen af ansøgning om forudfastsættelse, træder i kraft«.

21 Sagsøgeren i hovedsagen og den italienske regering har i den forbindelse anført, at udtrykket »truffet beslutning« i artikel 7, stk. 1, i forordning nr. 1160/82, betyder den retsakt, hvorved Rådet på retligt bindende måde tilkendegiver at ville ændre de repræsentative kurser, konkret forordning nr. 1223/83. Da den nævnte retsakt, for så vidt angår den italienske lire, trådte i kraft den 23. maj 1983, har kun de monetære udligningsbeløb for Italien, der er forudfastsat efter den dato, kunnet justeres. Under alle omstændigheder er princippet om beskyttelse af den berettigede forventning til hinder for, at den pågældende ordning finder anvendelse på ansøgninger om forudfastsættelse, der er indgivet inden forordning nr. 1223/83 blev offentliggjort i Tidende.

22 Heroverfor har Kommissionen anført, at justeringen af forudfastsatte monetære udligningsbeløb kan omfatte alle ansøgninger om forudfastsættelse, der er indgivet efter at Rådet politisk nåede til enighed om at ændre de repræsentative kurser, uanset om en medlemsstats delegation har taget forbehold. En sådan fortolkning er også nødvendig, når henses til formålet med den pågældende ordning, som er at forhindre, at de erhvervsdrivende kan drage fordel af en forudfastsættelse på grundlag af de tidligere gældende beløb fra det tidspunkt, hvor de ikke længere kan nære begrundet tvivl om, at bestemmelser om de nye beløb vil træde i kraft meget hurtigt.

23 Hertil bemærkes, at artikel 4 i Kommissionens forordning nr. 1245/83 er efterfølgende og konkret i forhold til artikel 7, stk. 1, i Kommissionens forordning nr.

1160/82. De rejste spørgsmål må derfor alene afgøres på baggrund af førstnævnte bestemmelse, hvorfor det er ufornødent at fortolke artikel 7, stk. 1, i forordning nr. 1160/82.

24 Som Kommissionen med rette har understreget, har ordningen om justering af de monetære udligningsbeløb til formål at forhindre spekulation og misbrug i tidsrummet mellem drøftelserne i Rådet, som øjeblikkeligt kommer til de erhvervsdrivendes kundskab ad faglige kanaler eller gennem pressen, og det tidspunkt, hvor de nye repræsentative kurser træder i kraft. I den nævnte periode kunne der således indgives ansøgninger om forudfastsættelse alene med henblik på at drage fordel af de monetære udligningsbeløb, som endnu er gældende, men som allerede på det tidspunkt kunne påregnes ændret. Det er således i overensstemmelse med det formål, der ønskes tilgodeset, at den dato, der skal lægges til grund ved justeringen af forudfastsættelser, er den, hvor det bliver offentligt kendt, at Rådet påtænker at ændre de repræsentative kurser, det vil i den konkrete sag sige den 17. maj 1983.

25 Det af sagsøgeren i hovedsagen og af den italienske regering anførte, hvorefter en sådan fremgangsmåde er en tilsidesættelse af princippet om beskyttelse af den berettigede forventning, kan ikke tiltrædes. Det nævnte princip er således ikke til hinder for, at forudfastsatte monetære udligningsbeløb justeres i et tilfælde som det foreliggende, hvor de berørte erhvervsdrivende på det tidspunkt, hvor de indgiver ansøgning om forudfastsættelse, må forvente en snarlig ændring af de repræsentative kurser og en deraf følgende tilpasning af de monetære udligningsbeløb, og hvor de har alle muligheder for at indhente oplysninger om resultaterne af de løbende drøftelser i Rådet. Henset hertil kan de nævnte erhvervsdrivende ikke længere have berettigede forventninger om, at de kurser, der er gældende på forudfastsættelsestidspunktet, fortsat vil være gældende.

26 Af samme grund er den valgte løsning i overensstemmelse med retssikkerhedsprincippet. De med tilbagevirkende gyldighed følgende retsvirkninger af, at justeringen omfatter alle forudfastsættelser, om hvilke der er indgivet ansøgning efter et tidspunkt, der ligger forud for Rådets endelige beslutning om de nye kurser, er ikke i strid med ovennævnte princip, idet de erhvervsdrivende som forklaret ovenfor måtte forvente en sådan ændring af deres retsstilling.

27 Det første og det andet spørgsmål må derfor besvares således, at Kommissionen i forordning nr. 1245/83 af 20. maj 1983 retsgyldigt har fastsat, at de justeringer af forudfastsatte monetære udligningsbeløb, der i henhold til artikel 7, stk. 1, i Kommissionens forordning nr. 1160/82 af 14. maj 1982 skal finde sted, såfremt de repræsentative kurser ændres, skal foretages for alle forudfastsættelser, hvor ansøgning er indgivet efter den 16. maj 1983, forudsat at den pågældende forretning er gennemført efter den 22. maj 1983.

Tredje og fjerde spørgsmål

28 Med det tredje og fjerde spørgsmål, som også vil blive behandlet under ét, ønsker den nationale retsinstans i det væsentlige oplyst, om artikel 4, stk. 1, andet afsnit, i Rådets forordning nr. 1134/68 af 30. juli 1968, sammenholdt med artikel 4, stk. 2, i Rådets forordning nr. 1223/83 af 20. maj 1983, skal fortolkes således, at forudfastsættelser altid kan annulleres, såfremt de i nævnte bestemmelser fastsatte betingelser er opfyldt, eller om Kommissionen i forordning nr. 1244/83 af 20. maj 1983 retsgyldigt har begrænset retten til annullation til kun at omfatte forudfastsættelser, der er foretaget inden den 17. maj 1983.

29 Med henblik på at give den nationale retsinstans et fyldestgørende svar skal der indledningsvis redegøres for den generelle ordning vedrørende annullation af forudfastsættelser.

30 I første afsnit, litra a), i artikel 4, stk. 1, i Rådets forordning nr. 1134/68 af 30. juli 1968 om fastsættelse af reglerne for anvendelse af forordning (EØF) nr. 653/68 om betingelserne for ændring af værdien af den for den fælles landbrugspolitik anvendte regningsenhed (EFT 1968 II, s. 391) hedder det, at i tilfælde af ændring af forholdet mellem en medlemsstats valutaparitet og regningsenhedens værdi justerer den pågældende medlemsstat ved anvendelse af det nye forhold beløb, fastsat i regningsenheder, der har været genstand for en forhåndsfastsættelse for en forretning eller en del af en forretning, der skal gennemføres efter ændringen af det nævnte forhold, såfremt beløbene er anført i national valuta i de dokumenter, der er udstedt til gennemførelse af den fælles landbrugspolitik. Imidlertid bestemmes det i andet afsnit af artikel 4, stk. 1: »Enhver, der har fået en forhåndsfastsættelse for en bestemt forretning, kan dog få denne forhåndsfastsættelse og det til bekræftelse heraf udstedte certifikat eller bevis annulleret på skriftlig anmodning, der skal

være det kompetente organ i hænde inden 30 dage efter ikrafttrædelsesdagen for foranstaltningerne til fastsættelse af de justerede beløb«.

31 I henhold til artikel 4, stk. 1, i Rådets ovennævnte forordning nr. 1223/83 finder bestemmelserne i forordning nr. 1134/68 om ændring af forholdet mellem pariteten af en medlemsstats valuta og regningsenhedens værdi anvendelse på ændringer af de repræsentative kurser i nævnte forordning. Ifølge artikel 4, stk. 2, i forordning nr. 1223/83 finder artikel 4, stk. 1, andet afsnit, i forordning nr. 1134/68 »dog... kun anvendelse, såfremt den nye repræsentative kurs er til skade for den berørte«.

32 Sidstnævnte bestemmelse blev suppleret ved artikel 1 i Kommissionens forordning nr. 1244/83 af 20. maj 1983 om ændring af forordning (EØF) nr. 1054/78 som følge af fastsættelsen af en ny vekselkurs, der skal anvendes inden for landbrugssektoren, for den tyske mark, det irske pund, den franske franc, den græske drachme, den italienske lire og den nederlandske gylden (EFT L 135, s. 1). Heri hedder det, at for så vidt angår den repræsentative kurs for den italienske lire anvendes bestemmelserne i artikel 4, stk. 1, sidste afsnit, i forordning nr. 1134/68 »kun for forudfastsættelser og for de licenser eller beviser, der... er udstedt til bekræftelse heraf... inden den 17. maj 1983«. Det skal understreges, at Kommissionens forordning nr. 1244/83 er udstedt med hjemmel i artikel 6 i Rådets forordning nr. 1223/83; ifølge sidstnævnte bestemmelse udsteder Kommissionen gennemførelsesbestemmelserne til forordning nr. 1223/83.

33 Sagsøgeren i hovedsagen og den italienske regering har anført, at de erhvervsdrivende i henhold til Rådets forordninger nr. 1134/68 og 1223/83 har ret til at få forudfastsættelsen annulleret i alle de tilfælde, hvor vilkårene for forretningen er ændret til skade for den berørte som følge af justeringen af det forudfastsatte beløb. En annullation af forretningen afhjælper den skete monetære ændring og er således til fordel for alle de erhvervsdrivende, som i modsat fald ville lide tab som følge af monetære svingninger. Heraf følger, at for så vidt som Kommissionens forordning nr. 1244/83 begrænser muligheden for annullation til at angå forudfastsættelser, der er foretaget inden den 17. maj 1983, er forordningen i strid med både Rådets forordninger og med princippet om beskyttelse af den berettigede forventning. Sagsøgeren i hovedsagen har endvidere fremhævet, at der i forordning nr. 1244/83 ikke er omtalt nogen omstændighed, der kan begrunde den anfægtede regel.

34 Heroverfor har Kommissionen anført, at der hverken ved forordning nr. 1134/68 eller ved forordning nr. 1223/83 er åbnet mulighed for annullation i et tilfælde som det foreliggende. Således omfatter Rådets forordninger alene beløb, der er fastsat i regningsenheder og anført i national valuta, som f. eks. afgifter og restitutioner, men ikke beløb, der er fastsat direkte i national valuta, som f. eks. monetære udligningsbeløb. Denne forskel skyldes, at afgifter og restitutioner automatisk justeres af medlemsstaterne efter en ændring af de repræsentative kurser, mens de monetære udligningsbeløb justeres af Kommissionen, som da begrænser justeringen til kun at omfatte forudfastsættelser, der er foretaget fra den dato, hvor de erhvervsdrivende måtte forudse den monetære ændring. Hensynet til princippet om beskyttelse af den berettigede forventning, hvorefter afgifter og restitutioner nødvendigvis må kunne annulleres på grund af, at de automatisk justeres, er således tilgodeset for så vidt angår de monetære udligningsbeløb, idet justeringen af dem tidsmæssigt er begrænset.

35 Hertil bemærkes, at artikel 4, stk. 1, i Rådets forordning nr. 1134/68, hvortil der henvises i artikel 4 i Rådets forordning nr. 1223/83, efter ordlyden udtrykkeligt kun omfatter beløb, som er fastsat i regningsenheder og anført i national valuta, som f. eks. afgifter og restitutioner. Derimod findes der ingen fællesskabsretlig bestemmelse, der udtrykkeligt hjemler mulighed for annullation af forudfastsættelser af monetære udligningsbeløb. Det må imidlertid fremhæves, at artikel 2, stk. 1, andet punktum, i Kommissionens forordning nr. 1160/82 bestemmer: »Det monetære udligningsbeløb kan kun forudfastsættes, såfremt importafgiften eller eksportafgiften eller eksportrestitutionen er forudfastsat for den pågældende licens«. Dette indebærer, at såfremt forudfastsættelsen af afgiften eller restitutionen annulleres, må også den i forbindelse med forretningen foretagne forudfastsættelse af det monetære udligningsbeløb annulleres.

36 Det bemærkes, at i henhold til ordlyden af artikel 4, stk. 2, i forordning nr. 1223/83 er anvendelsen af de bestemmelser i forordning nr. 1134/68, der vedrører annullation af forudfastsættelsen, alene betinget af, at anvendelsen af de nye repræsentative kurser er til skade for den berørte, hvilket i en sag som den foreliggende kan være tilfældet som følge af justeringen af de forudfastsatte monetære udligningsbeløb i henhold til forordning nr. 1245/83. Ud fra opbygningen af den nævnte bestemmelse må det antages, at Rådet således udtømmende har fastsat de materielle betingelser for udøvelsen af den ret til annullation, der er tillagt i artikel 4, stk. 1, andet afsnit, i forordning nr. 1134/68, i relation til den ændring af de repræsentative kurser, som den foreliggende sag drejer sig om.

37 Når de af Rådet fastsatte bestemmelser således må antages at være udtømmende, kunne Kommissionen ikke med hjemmel i artikel 6 i forordning nr. 1223/83, hvorved den bemyndigedes til at udstede gennemførelsesbestemmelser, med hensyn til retten til annullation fastsætte den yderligere betingelse, at den berørte erhvervsdrivende ikke har kunnet forudse den pågældende monetære ændring og den deraf følgende justering af de monetære udligningsbeløb. Kommissionen kunne således ikke begrænse den ret til annullation, der var hjemlet i de af Rådet fastsatte trinhøjere bestemmelser, til kun at omfatte forudfastsættelser og de til bekræftelse heraf udstedte certifikater eller beviser, der er udstedt inden en bestemt dato, der ligger forud for det tidspunkt, hvor de nye repræsentative kurser trådte i kraft, således som den har gjort det ved gennemførelsesforordningen nr. 1244/83.

38 Forordning nr. 1244/83 er således retsstridig af de ovenfor anførte grunde, hvorfor det er ufornødent at tage stilling til, om den er udstedt under overholdelse af princippet om beskyttelse af den berettigede forventning, samt om den opfylder det i Traktatens artikel 190 opstillede krav om begrundelse.

39 Tredje og fjerde spørgsmål må derfor besvares med, at artikel 4, stk. 1, andet afsnit, i Rådets forordning nr. 1134/68 af 30. juli 1968, sammenholdt med artikel 4, stk. 2, i Rådets forordning nr. 1223/83 af 20. maj 1983, skal fortolkes således, at forudfastsættelser altid kan annulleres, såfremt de i de nævnte bestemmelser fastsatte betingelser er opfyldt. Kommissionens forordning nr. 1244/83 af 20. maj 1983 er således ugyldig, for så vidt retten til annullation er begrænset til kun at omfatte forudfastsættelser, der er foretaget inden den 17. maj 1983.

Sagens omkostninger

40 De udgifter, der er afholdt af den italienske regering og af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, der har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke godtgøres. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

vedrørende de spørgsmål, som er forelagt af Pretore di Lucca ved kendelse af 29. oktober 1985, for ret:

1) **Kommissionen har i forordning nr. 1245/83 af 20. maj 1983 retsgyldigt fastsat, at de justeringer af forudfastsatte monetære udligningsbeløb, der i henhold til artikel 7, stk. 1, i Kommissionens forordning nr. 1160/82 af 14. maj 1982 skal finde sted, såfremt de repræsentative kurser ændres, skal foretages for alle forudfastsættelser, hvor ansøgning er indgivet efter den 16. maj 1983, forudsat at den pågældende forretning er gennemført efter den 22. maj 1983.**

2) **Artikel 4, stk. 1, andet afsnit, i Rådets forordning nr. 1134/68 af 30. juli 1968, sammenholdt med artikel 4, stk. 2, i Rådets forordning nr. 1223/83 af 20. maj 1983, skal fortolkes således, at forudfastsættelser altid kan annulleres, såfremt de i de nævnte bestemmelser fastsatte betingelser er opfyldt. Kommissionens forordning nr. 1244/83 af 20. maj 1983 er således ugyldig, for så vidt retten til annullation er begrænset til kun at omfatte forudfastsættelser, der er foretaget inden den 17. maj 1983.**

Bosco Everling

Galmot Joliet Schockweiler

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 21. april 1988.

J.-G. Giraud
Justitssekretær

G. Bosco
Formand for Femte Afdeling